

Fritiden

'Kompisar' i första hand och sedan idrott för flickorna och först idrott och sedan kompisar för pojkarna, så kan kanske fritiden bäst karaktäriseras under de här ungdomsåren.

Man går mest till varandra och trivs uppenbarligen bra i hemmiljö, om den också ibland är andras.

Man kan konstatera att intresset för andra föreningar än idrottsföreningar är minimalt.

Sysselsättningar på fritid

När ungdomarna var i åldrarna 16–18 år ställdes frågan: "Vad tycker du bäst om att göra på din fritid?" Vid bearbetningen har endast första svaret beaktats.

De alternativ som flickorna helst nämner är vid alla tre åldrarna "att träffa kompisarna" (av båda könen), drygt var tredje flicka ger det svaret vid 16 år. Samma förstarangsplats intar "idrott och friluftsliv" för pojkarna från 16–18 år, med så högt procenttal som 45 vid 16 år. Vid 17 och 18 år är det ungefär var tredje pojke som nämner idrott och friluftsliv.

På andraplats för flickorna kommer vid 16 och 17 år "idrott och friluftsliv" och vid 18 år "att slappa, koppla av och sova".

För 16-års pojkarna intar "att syssla med fordon" andrarangsplatsen, tätt följt av "träffa kompisarna" och "slappa, koppla av och sova". Vid 17 år sätter pojkarna på andra plats "att träffa kompisarna" och på tredje plats "att lyssna på musik". Det alternativet har för 18-års pojkar ryckt upp på andra plats och "träffa kompisarna" har åkt ner till tredje plats.

För 18-års flickorna kommer "idrott och friluftsliv" på tredje plats.

Vissa sysselsättningar är nästan helt könsspecifika. Pojkarna sysslar med fordon och fiskar, flickorna rider, syr och stickar.

Träffplats

Vi har sett hur viktigt det är att träffa kompisarna. Var träffade man då oftast sina kompisar? Åren 16–18 år tillfrågades ungdomarna därom. En del av ungdomarna nöjde sig med att nämna ett alternativ, andra uppgav flera och ansåg det lika vanligt att man träffades på båda eller alla platserna.

Det alternativ som både flickor och pojkar ojämförligt oftast nämner är "hemma hos varann" antingen enbart eller tillsammans med något annat alternativ. För flickorna är det under de tre åldrarna över 80 %. För pojkarna ökar procenten från 51 vid 16 år till 70 % vid 18 år. Skillnaden mellan könen är klart signifikant under alla tre åren.

Andra träffpunkter av någon betydelse är ungdomsgård (mest vid 16 år), "ute" och plats för gemensamt intresseområde som t.ex. sportplats. Men de tre sistnämnda nämns inte alls i samma utsträckning som "hemma hos varann".

Bortakvällar

Som vi har sett går ungdomarna mestadels till varandras hem.

Det är – av resultaten beträffande en annan fråga att döma – tydligt att pojkarna oftare än flickorna är borta från hemmet om kvällarna. Fyra kvällar i veckan har 38 % av flickorna vid 16 år och drygt hälften vid 17 och 18 år varit hemma medan det endast gäller för var femte pojke vid 16 år. Vid 18 år har det ökat till 45 %.

Vid jämförelse mellan flickor och pojkar delades gruppen i: 1) 6–7 bortakvällar/v. och 2) övriga. Omkring hälften av pojkarna och ungefär var fjärde

.....
Det alternativ som både flickor och pojkar ojämförligt oftast nämner är "hemma hos varann".
.....

flicka är borta 6–7 kvällar i veckan vid 16 år, sedan minskar procenten för både flickor och pojkar. Skillnaden är signifikant vid alla åldrar, högst vid 18 år ($<.001$). Att nedgången för frekvensen av höggradig utevistelse går ner så markant för flickorna sammanhänger troligen med att de i signifikant högre utsträckning då flyttat hemifrån: 29 % av flickorna men endast 8 % av pojkarna. 16 % av flickorna har flyttat ihop med pojkvännen, medan ingen av pojkarna bor med flickvännen. Troligen känns det inte så angeläget att söka sig ut om kvällarna, när man har vännen hos sig. För övrigt har flera av flickorna fått barn och då är det ju inte så lätt att komma hemifrån.

I det föregående har endast redovisats kvällar per vecka man går ut. När barnen var 15–16 år ombads mödrarna i formulär kryssa för ett av följande tre alternativ, när det gällde ungdomarnas utevistelse: 1) går ogärna ut eller är *lite* ute 2) är ute ett bra tag 3) är ute hela dagen efter skolans eller arbetets slut.

Det framgår tydligt också av mödrarnas uppgifter att pojkarna är de som håller sig mest borta hemifrån. En knapp tredjedel vid 15 år och en fjärdedel vid 16 år är "ute hela dagen efter skolans eller arbetets slut", medan motsvarande procenttal för flickorna är 11 och 10 %. Lika många flickor "går ogärna ut eller är *lite* ute". Det procenttalet är ännu mindre för pojkarna.

Idrottsengagemang årskurs 7, 8, 9 samt vid 17 år

Som vi sett intar idrotten en framträdande plats bland ungdomarnas intressen. Detta gäller ju framför allt pojkarna. Ungdomarna fick från 16–18 år fylla i formulär som bl. a. gällde deras engagemang inom olika idrottslag inom och utanför skolan m. m. och uppgifter om antal timmar i veckan de tränade idrott (gymnastiktim. i skolan oräknade). I formuläret vid 16 år ombads de lämna uppgifter för årskurs 7, 8 och 9. Här skall vi endast ta upp antal idrottstimmar man tränade per vecka. Hälften eller inemot hälften av flickorna tränar inte alls, medan motsvarande procenttal för pojkarna varierar mellan 25 och 39 %. I åk 7 och 9 tränar pojkarna dubbelt så ofta som flickorna minst 1 tim./dag (14.1 % av pojkarna mot 8 % av flickorna); i åk 8 och vid 17 år minst 3 ggr så ofta som flickorna (12 % av pojkarna

Det är framför allt de skoltrötta och skolkande pojkarna som ägnar sig åt enbart serieläsning.

mot 4 % av flickorna). Variationen är stor, det finns pojkarna som tränar 31 tim/vecka och flickor som tränar 20 tim/vecka.

Förströelseläsning

Mödrarna har under åren 15–17 år lämnat uppgifter om ungdomarnas förströelseläsning. Hur mycket tid ägnar då ungdomarna häråt? Svaret är:

I genomsnitt 6 à 7 timmar per vecka med variationer från noll till 30 timmar per vecka.

Mödrarna tillfrågades också om förströelseläsningen inskränkte sig till enbart serier. Uppgifterna är inhämtade då ungdomarna var 15–17 år. Det är framför allt pojkarna som läser enbart serier; ungefär en tredjedel av dem vid 15 och 16 år och en fjärdedel vid 17 år. För flickorna rör det sig om 10–15 %. Skillnaden mellan könen är genomgående signifikant.

Det är framför allt de skoltrötta och skolkande pojkarna som ägnar sig mest åt enbart serieläsning. Skillnaden mellan de som var skoltrötta på högsta-diet och övriga är klart signifikant för pojkarna (15 år: $<.005$, 16 år: $<.001$ och 17 år: $<.005$) men inte för flickorna.

Föreningsliv

Ungdomarna har från 16–18 år i formulär fyllt i uppgifter om sin föreningstillhörighet. Vid 16 år ombads de fylla i hur det förhöll sig med föreningstillhörighet när de gick i årskurs 7, 8 och 9. Flickorna är signifikant mindre verksamma än pojkarna inom föreningar överhuvudtaget under hela perioden från årskurs 7–18 år. I årskurs 7 är det 60 % av flickorna som inte är med i någon förening. Till 18 år har procenten sjunkit till 49 %.

För pojkarna sjunker motsvarande procenttal från 42 % i årskurs 7 till 29 % vid 18 år.

De föreningar som främst samlar ungdomarna i sina led är för både flickor och pojkar idrottsföreningarna. Drygt hälften av pojkarna är medlemmar

i idrottsklubbar vid början av perioden. Procenttalet sjunker till 41 % vid 18 år. I regel är det en femtedel av flickorna som är med i idrottsföreningar alltså betydligt lägre procent. Skillnaden är vid alla åldrar signifikant. Andra föreningar når aldrig över en medlemskader på mer än 12 %. Det procenttalet uppnår flickor i ridklubbar i årskurs 9 och pojkar i politiska föreningar vid 18 år. Medlemskap i politisk förening stiger sakta från 3 % för flickorna och noll procent för pojkarna i årskurs 7 till respektive 8 och 12 % vid 18 år. Medlemskap i religiös förening har sin toppunkt hos 16-års flickor (11 %).

Det kan noteras att medlemskap i nykterhetsförening aldrig överstiger 1 %, för flickorna är det vid de flesta ålderstillfällen obefintligt; ingen enda 18-åring varken pojke eller flicka är med i någon nykterhetsförening. Den tid är förbi då SSUH samlade stora skaror av ungdomar.

Kommentar:

"Kompisar" i första hand och sedan idrott för flickorna och först idrott och sedan kompisar för pojkarna så kan kanske fritiden bäst karakteriseras under de här ungdomsåren. Man går på kvällarna ofta hemifrån, pojkarna åtskilligt oftare än flickorna, men man går mest till varandra och trivs uppenbarligen bra i hemmiljö, om den också ibland är andras.

Man kan konstatera att intresset för andra föreningar än idrottsklubbar är minimalt. Där är det åtminstone för pojkarnas del desto större. Åtskilliga av dem är med i flera klubbar samtidigt. Det finns t. o. m. några pojkar som är med i fem stycken samtidigt.

Den bild man får av ungdomens fritid blir ju inte komplett förrän man tagit del av de uppgifter om bruk och missbruk av alkohol, narkotika och tobak, som lämnats i tidigare avsnitt.

VARA·VÄXA·LÄRA

En utvecklingspedagogisk handbok
för åldrarna kring skolstarten

BO ERIKSSON · GUNHILD OSKARSSON

Fram t o m lågstadiet kommer barn i kontakt med många olika »institutioner»: hem, förskola, skola, fritidshem. För samarbetet mellan lärare och andra vuxna är det ofta angeläget med ett samlat perspektiv på barnet.

Vara-växa-lära är ett hjälpmedel i detta avseende. Det kan också användas i den organiserade föräldrautbildningen och i grundutbildning och fortbildning av förskollärare och lågstadielärare.

Handboken ger en kort »samhällelig» och teoretisk bakgrund. Syftet är också att ge praktisk hjälp i arbetet med att stödja barns utveckling i åldrarna kring skolstarten vad gäller preception, motorik, kognition, språk, jagutveckling, social utveckling och omvärldsorientering.

Barnets häfte innehåller övningar och uppgifter som ansluter sig till den utvecklingsstruktur som handboken diskuterar.

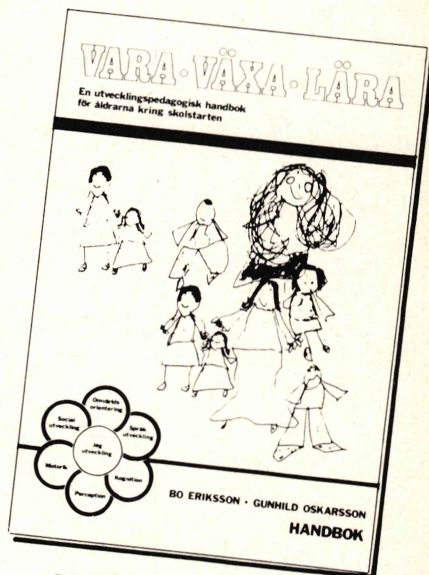
14-350-100 *Vara-växa-lära, handbok*
(94 sidor, format S5)

Kr 59:–

14-350-002 *Vara-växa-lära, barnets häfte*
(88 sidor, format A4)

Kr 16:–

Moms och faktureringsavgift tillkommer.

Beställ från

PsykologiFörlaget ab

Box 461 126 04 Hägersten